

BISAURÍN

Chacetania (Jacetània)

Cim ubicat al Parque Natural Valles Occidentales, a l'extrem nord-occidental dels Pirineus aragonesos, termenejant amb Navarra i l'occità Bearn i que inclou, entre altres, la Val d'Echo recorreguda pel riu Aragón Subordán.

Amb els seus 2670 m té una prominència de 1038 m. Això el converteix en una talaia excepcional del Pirineu Occidental. Però en les dues ocasions que l'he visitat no he disposat d'un cel diàfan per gaudir-ne completament.

Hi ha diverses rutes per pujar-hi. La més comú és des del refugi de Lizara pel Colláu de lo Foratón (cara sud, més fàcil). Per la Plana Mistresa i el Collado del Baste (cara nord, més difícil). I des del refugi de Gabardito, també pel Colláu de lo Foratón (ponent, més llarga i desnivellada).

Segueixen dues ressenyes que recorren aquests itineraris. Una des de Lizara per la cara nord retornant pel Colláu i l'altre des de Gabardito.

Des de Lizara, pujant per la Plana Mistresa i baixant pel Colláu de lo Foratón

Distància	11 km
Desnivell acumulat	1238 m
Nivell de dificultat	Difícil
Data	17 de juliol de 2014
Cartografia	Editorial Alpina. Valles de Ansó y Echo (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=7356285

Itinerari circular. El millor paisatgísticament en la nostra opinió, especialment l'ascensió.

La ruta, tot i que té trams no senyalitzats, resulta molt evident. Per la seva situació hi ha congestes bona part de l'any. No és fàcil. Les dificultats es concentren a la canal d'accés al Collado del Baste amb un darrer tram curt però de fort pendent (45°).

Nota. Aconsellats per la guarda del refugi vàrem carregar piolet i grampons. Però un cop allí vàrem comprovar que hi ha qui opta per esquivar la canal grimpant per l'esperó que baixa de l'Alto de Fetás (esquerra de la canal en el sentit de la marxa). Des de la llunyania semblava factible i no s'hi albiraven passos complicats. Però depèn de l'estat d'innivació dons cal travessar la collada on és fàcil que s'hi formi cornisa.

Accés. A Puente de la Reina prenem la A-176 en direcció a la Val d'Echo. La deixem per la A-2605 en direcció a Jasa i Aragüés del Puerto. A partir d'aquesta població continuem 11 quilòmetres per pista asfaltada fins al refugi de Lizara.

Refugi de Lizara (1530 m)

Seguim el GR 11.1 en direcció N vers el Colláu de lo Foratón. L'abandonem passats uns 500 metres per un corriol a mà dreta (gran fita) (1).

En moderat pendent i camí ben fressat i senyalitzat (senyals grocs i verds) avancem vers el NE, deixant al fons a la dreta el Plano de Lizara, passat pel costat del refugi d'Ordelca en direcció a l'evident Achar (congost) de Catiellas, entre els massissos de Fetás i Venera.

Ens endinsem a l'ampla gorja, pel marge dret del barranc fins a la Caseta de Verneda.

Caseta de Venera (1976 m).

O Refugi dels Forestals. Àmplia, oberta i ben conservada però sense cap mena de mobiliari. Poc més enllà atenyem el Paül de Venera, o Plana Mistresa. És un indret bellíssim: un ampli prat verd envoltat de cims i solcat pel un rierol.

Just a l'entrada de la plana el camí es bifurca. Anem a l'esquerra (2) per camí ben fressat, propers al torrent pel marge dret durant uns 350 m i el creuem. Després continuem uns 250 m més per marge esquerre i el tornem a creuar (3). Moderat pendent vers el W en direcció a una graonada molt evident.

Superada la graonada (4) ja albirem la Collada de Secús entre el Bisaurín (esquerra) i el Puntal de Secús (dreta). No cal arribar-hi.

Uns 260 m abans del coll fem un gir de 90° a l'esquerra per una àmplia i evident canal (5).

El pendent augmenta però no passa dels 35°~40°. És al darrer tram, d'uns 110 metres de desnivell, a l'embut de sortida de la canal, que presenta més inclinació (45°). Superat aquest atenyem la Collada del Baste.

Collada del Baste (2470 m)

Entre el Bisaurín i l'Alto de Fetás. Encara no podem albirar el cim. Anem a la dreta, pujant per una canalona herbada i seguirem pel llom fins a un collet on ja podem veure'l.

Per atènyer la carena revoltem en sentit horari el turó de l'esquerra i carenegem passant per un avant-cim.

Bisaurín (2670 m)

Cim planer i còmode, de carena allargassada. Rostes parets al vessant nord, més suaus a migdia.

Davallem per una llom en direcció a l'evident Colláu de la Foratón. Fort pendent per terreny descompost i inestable. Aquest camí que de pujada és un tirapit considerable, de baixada suposa un turment per les cames.

Colláu de lo Foratón (2016 m)

Retrobem el GR 11.1 i els senyals verd i grocs de la Senda de Camille. Anem a l'esquerra fent una llarga llaçada per salvar el desnivell.

Més avall el camí ens aboca a una pista ramadera que ens mena pel costat de la generosa Fuenfria, ja molt propers al refugi.

- (1) Si ens saltem aquesta cruïlla, poc més amunt n'hi ha una altra senyalitzada.
- (2) Per la dreta el camí s'adreça pel Puerto de Venera al Valle de los Sarrios, tram de la Senda de Camille.
- (3) És fàcil confondre's en aquest punt doncs hi ha fites i indicis de corriol pel marge dret.
- (4) Nosaltres trobem congesta contínua des d'aquest punt.
- (5) Hi ha qui opta per esquivar la canal grimpant per l'esperó que baixa de l'Alto de Fetás (esquerra de la canal en el sentit de la marxa).

Des de Gabardito pels prats de Dios Te Salve i d'Aniz i el Colláu de lo Foratón

Distància	8,23 km (anada)
Desnivell acumulat	1342 m
Nivell de dificultat	Fàcil
Data	22 de juliol de 2009
Cartografia	Editorial Alpina. Valles de Ansó y Echo (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=469863

Itinerari lineal. Ruta molt evident i senyalitzada per camí ben fressat. Sense cap mena de dificultat tècnica però llarga i amb fort desnivell.

La ressenya és antiga però atès que el camí forma part de la concorreguda Senda de Camille, no ha d'oferir gaire dubtes.

Accés. A Puente de la Reina prenem la A-176 en direcció a Echo (en castellà Hecho) d'on sortim per la HU-V-2132 en direcció a la Selva de Oza. Als 8 quilòmetres prenem una desviació a la dreta, senyalitzada per Gabardito. Una pista forestal asfaltada travessa l'Aragón Subordán i s'enfila fent llaçades durant 7 quilòmetres més fins al Refugi de Gabardito.

Refugi de Gabardito (1.377 m).

Comencem a caminar per una pista forestal restringida al tràfec (rètol a Agüerri) vers sol ixent. Seguim els senyals blancs i vermells del GR 11.1 i altres grocs i verds (Senda de Camille). Rebutgem diverses pistes confluents de l'estació d'esquí de fons. Pendent suau. Transitarem per entremig d'un bosc mixt de pi, faig i boix.

La pista acaba en un corriol ben fressat que davalla lleugerament i va encarant-nos al barranc d'Agüerri. Després guanyem alçària per un grau endinsant-nos progressivament al barranc pel seu marge hidrogràfic esquerre. El camí torna a planejar i abastem una cruïlla.

Salto de la Viella (vella) (1.544 m)

Cruïlla. Rètol indicador. Per l'esquerra baixa un corriol que anant a cercar la llera del barranc i pel refugi de Taxeras ens menaria també al cim. Però perdríem alçària. És una opció per a la tronada o per anar a Punta Agüerri.

Prenem el ramal de la dreta indicat cap a Dios Te Salve, Plan d'Aniz i Foratón (curiosament no esmenta ni Lizara ni Bisaurín) seguint el GR. El camí planeja, sense perdre alçària fins que, més enllà, comença a enfilar-se descrivint llaçades entre el rocam i virant a xaloc (S.E.) fins a sortir del barranc. Podem albirar vers sol ixent el cim del Bisaurín.

Abastem una basta zona de pasturatge: el Plan de Dios Te Salve i ben aviat el seu refugi forestal.

Refugi de Dios Te Salve (1.650m)

Continuem vers xaloc superant les graonades del terreny i transitant per prats de pasturatge. Trobem un parell de basses i, a l'esquerra del camí, un altre refugi: el del Plan d'Aniz. Més graonades, pendent moderat amb trams més forts per travessar aquesta basta zona de pasturatge fins a l'evident Colláu de lo Foratón, a sol ixent.

Collau de lo Foratón (2.017 m)

Vers xaloc podem albirar el Plano de Lizara amb el refugi al fons de la coma i el GR que hi baixa. Ben proper al coll un altre refugi forestal: el de Fetás. El camí al cim és ben evident i fressat vers gregal: segueix un llom que es depenja del cim, divisor entre el Fetás a llevant i Lo Foratón a ponent. Ens resten sis-cents metres i escaig de desnivell que haurem de prendre'ns amb calma si no volem perdre-hi l'esma. Per terreny herbat primer i rocallós i descompost després, penosament anem guanyant alçària. Fites.

Ja propers al cim el camí gira més a llevant i el pendent es modera fins abastar la carena.

Bisaurín (2.670 m).

Restes de vèrtex geodèsic. Hi havia una bústia, però no deu haver superat els rigors de l'hivern. No hem ensopegat un dia clar, el fort vent que bufa de migjorn enteranyina el cel i aporta molta boirina. Per les ressenyes i reportatges que hem vist sabem que vers sol ixent pot albirar-se fins al Mont Perdut. Però avui solament podem divisar el més proper: Aguas Tuertas al fons, el Castillo de Acher,... fins i tot es fa difícil destriar el Lenito i el Peñaforca, la Serra d'Alano. I el mateix ens passa

amb tot el cordal entre el Chipeta i la Mesa de los Tres Reyes. Intuïm per la seva forma el Midi d'Ossau.
Retornem pel mateix camí.